

Лісова Рудня

**Загубилося у лісі
Невеличке село:
Де урочище "Колошви"
Й озеро "Сомино".
Де й до цього часу
Залишки болотної руди,
Де із космосу пришельці
Залишають нерозгадані сліди.**

Завідуюча Руднянською початковою школою Валентина Степанівна Корж переказала легенду про те, що неподалік місця, де розташована сучасна Рудня-Карпилівська, в давнину оселився гайовий (охоронець лісу) на прізвище Руднік. Він наймав собі помічниками двох осіб, що йменувалися Фесянов та Данилицький. Отож на честь Рудніка й назвали оселення Рудня, а в селі най розповсюдженими прізвищами є Рудніки, Фесянови та Данилицькі.

Але як же бути з тією великою кількістю населених пунктів на Волині, що теж мають назву Рудня? Тільки на Рівненщині, крім Рудні-Карпилівської, є цілий ряд Рудень. Це - колишнє село Рудня на відстані однієї версти від села Селище Сарненського, села Рудні - Дубровицького і Костопільського районів; Рудня-Почаївська - Радивилівського; Зарудця - Дубровицького; Руда-Червона - Рівненського районів. Навіть нинішнє село Підлісне Дубровицького району колись називалося Рудня. То що, там оселилися люди, які носили прізвище Руднік?

Оптимально вірогідним варіантом походження населених пунктів з такою назвою є те, що в цих місцях діяли кустарні промисли з виготовлення заліза, що і називалися руднями.

Виробництво заліза та його обробка методом гарячої ковки були відомі на землях сучасної України ще задовго до нашої ери. Це, значною мірою визначалося наявністю багатих покладів залізняка на Закарпатті, Буковині, Галичині та болотних руд по всій зоні Полісся.

Наявність болотної руди в околицях Рудні-Карпилівської свідчить про те, що на цій території споконвіків були величезні непрохідні болота, так звані морочні. Термін "морочне" застосовувався в першу чергу до пінських боліт, територія яких сягала не тільки Дубровицького, Володимирецького, Рокитнівського, Зарічненського районів, але й Сарненського. В таких морочних болотах навіть не косили траву, а лише збирали ягоди журавлини. Морочне болото слід, очевидно, етимологізувати як похмуре, темне болото (морок). Поліське "морочня" - це грузьке болото, де трясеться, коливається земля.

В далекі від нас часи використовували три види залізної руди: болотну, озерну, дернову. Болотна руда - це скупчення на дні боліт залізистих, фосфатних та інших руд. Залягають болотні руди у вигляді конкуренцій (згущень), кірочок, лінз. Поклади таких руд ще й зараз є на території Рівненської, Волинської, Житомирської та Чернігівської областей.

Саме на цій сировині працювали рудні-димарки в багатьох місцях Полісся, починаючи десь із XIV століття. Архівні документи підтверджують, що у нинішньому смт. Володимирець було свого часу велике залізоробне підприємство, що постачалося рудою з Рудки (побіля озера Біле) та інших навколишніх сіл, у тому числі з села Чаква, де й зараз на пригоринському лузі можна побачити пласти залізної руди. Був такий промисел і в панському маєтку села Сновидовичі Рокитнівського району. За даними податкового реєстру 1583 року в містечку Степань було три рудні. У XVII-XVIII століттях таких промислів на Волині нараховувалося близько 40. У селі Рудня-Карпилівська така "димарка" більш усього розміщувалася на тому узвишші, де й до цього часу є залишки колишньої смолокурні. Саме ж це село було приписане до Карпилівки як село Рудня і разом з нею входило до Немовицької волості.

Рудня, як назва населеного пункту, дуже поширена в Україні, а також у Білорусі та в Західній частині Росії. Є де кілька Рудень у Житомирській області, Рудниця - у Вінницькій, Рудки і Рудне - Львівській і навіть населений пункт Руда-Сльонська - в Польщі.

В. Леснічук